
СУДСКА ПРАКСА

Вера Марковић,
судија Врховног суда Србије

Сентенце из пресуда Врховног суда Србије

Када су трећа лица преузела дуг тужиоца и исти измирила онда је он ослобођен обавезе према повериоцу, па у стечају не може побијати исправу о преузимању дуга.

Члан 112. и 113. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији.

Из образложења:

Првостепеном пресудом Привредног суда у Београду одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је судско поравнање од 23. фебруара 1996. године које је закључено између тужиоца и туженог без правног дејства према стечајној маси тужиоца и да се тужени обавезе да тужиоцу плати износ од 924.000 динара са каматом у висини стопе затезне камате почев од 23. фебруара 1996. године.

Другостепеном пресудом одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена у ставу 1. и 3. изреке.

Против другостепене пресуде уложио је ревизију тужилац.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. ЗПП, Врховни суд Србије је нашао да ревизија тужиоца није основана.

Није спорно да се ради о потраживању туженог које је било доспело за измирење пре закључења поравнања.

Првостепени суд налази да је поравнањем у коме су поред овде парничних странака учествовала трећа лица и у коме су та трећа лица пред судом у судском поравнању преузела дуг дужника дошло до ослобађања дужника од обавезе у смислу члана 448. став 1. ЗОО. На тај начин дуг су измирила трећа лица чиме је обавеза дужника - овде тужиоца угашена за преузети дуг према повериоцу - овде туженом.

Такође првостепени суд извлачи закључак да повериоци тужиоца на овај начин и овим поравнањем нису оштећени.

Имајући у виду све изведене доказе првостепени суд је одбио тужбени захтев јер је нашао да нису испуњени услови из члана 112. и 113. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, за поништај поравнања.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиоца и прихватио становиште првостепеног суда да овим поравнањем нису испуњени услови за поништај поравнања из напред цитираног закона као и да повериоци тужиоца истим нису оштећени.

Врховни суд налази да су нижестепени судови овај однос расправили правилном применом материјалног права.

Када су трећа лица преузела дуг овде тужиоца и исти измирила онда је он ослобођен обавезе према повериоцу, па у стечају не може побијати исправу о преузимању дуга. Правилан је закључак нижестепених судова да тужилац није у овом спору доказао да су његови повериоци овим закљученим поравнањем оштећени. Наиме када тужилац није доказао да су се сада у стечају ова трећа лица појавили као повериоци тужиоца онда су правилно закључили нижестепени судови да имовина тужиоца није умањена. У таквој ситуацији када је суд утврдио да је обавезе из поравнања које су биле обавезе тужиоца извршило треће лице, онда произилази да повериоци дужника у стечају нису оштећени, те да нису испуњени услови за поништај поравнања.

(Из пресуде Врховног суда Србије Прев. 149/99 од 10.11.1999. године).

Почетак рока који пада у нерадни дан (субота) нема за последицу да се рок помера. Напротив, само када задњи дан пада у дан када суд не ради онда се рок помера за први радни дан.

(Члан 112. став 2. ЗПП)

Из образложења:

Правилно је првостепени суд одбацио жалбу туженог као неблаговремену са разлога што се из списка види да је тужени првостепену пресуду примио дана 13.6.1998. године а да је жалбу уложио и која је примљена у суд дана 23.6.1998. године (уторак). Како је рок за жалбу био осам дана то је задњи дан за улагање жалбе био понедељак 22.6.1998. године. Како је тужени пропустио да жалбу уложи у

законском року правилно је првостепени суд одбацио жалбу туженог као неблаговремену.

Правилно је другостепени суд потврдио првостепено решење о одбачају жалбе.

Није основан повод жалбе као и навод ревизије којим тужени истиче да му се рок за подношење жалбе мора померити пошто је првостепену пресуду примио на дан 13. јуна 1998. године па му је рок за подношење жалбе почео да тече од 14. јуна 1998. године, пошто је 13.6.1998. године био нерадни дан.

Врховни суд налази да је несумњиво утврђено да је тужени примио првостепену пресуду дана 13. јуна 1998. године (субота) без обзира на чињеницу да ли је то био за његов колектив радни или нерадни дан. Почетак рока који пада у нерадни дан (субота) нема за последицу да се рок помера. Напротив само када задњи дан пада у дан када суд не ради онда се рок помера за први радни дан. Отуда се наводи ревизије не могу прихватити као основани.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 385/99 од 10.11.1999. године).

Уговор о закупу који је закључен на одређено време не може се отказати противно уговореним отказним условима

(Члан 595. Закона о облигационим односима)

Из образложења:

Првостепени суд је утврдио да су странке биле у пословном односу тако што су закључиле уговор о закупу пословних просторија број 516/02 746 од 9.1.1996. до 31.12.2001. године. Уговором су регулисане међусобне обавезе странака па је тако чланом 9. предвиђено да уговор о закупу престаје пре истека времена који је закључен само са одређених разлога и то таксативно набројаних у овом члану. Тужилац је тужбом тражио исељење туженог из пословног простора у смислу члана 17. уговора закљученог између странака тако што тужилац сматра да отказ коришћења пословног простора може дати свака страна без конкретних разлога само уз поштовање рока од 30 дана. Нижестепени судови су закључили да овакав став тужиоца није исправан. И према становишту Врховног суда тужилац нема право да откаже предметни уговор о закупу који је закључен на одређено време, без навођења разлога обзиром да из члана 4. уговора несумњиво произилази да су странке закључиле коришћење предметних просторија у тачно одређеном трајању. Странке су чланом 9. предвиделе отказне разлоге. Како није наступио ни један услов предвиђен цитираним чланом 9. уговора за престанак закупа пре уговореног рока произилази да нема основа за престанак закупног односа између тужиоца и тужених. Такође се по становишту првостепеног суда нису стекли услови ни за престанак наведеног уговора по основу члана 15. уговора о закупу обзиром да из приложеног уговора недвосмислено произилази да је тужилац као закуподавац

дао туженом сагласност за издавање предметног пословног простора у пазакуп а што је регулисано цитираним чланом 18. Са тих разлога је првостепени суд одбио тужбени захтев налазећи да се нису стекли услови за престанак важења овог уговора према одредби члана 595. ЗОО а да се нису стекли услови уговореним чланом 9. о престанку приложеног уговора о закупу пре истека уговореног рока као и по основу члана 15. обзиром да је тужилац дао туженом сагласност за пазакуп предметних просторија.

Са изнетих разлога Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили уз правилну примену материјалног права.

(Из пресуде Врховног суда Србије Прев. 401/98 од 18.8.1998. године).

Рок за жалбу споредног умешача тече од момента када је странка, на чијој се страни меша, примила првостепену пресуду

(члан 208. ЗПП).

Из образложења:

Правилно је другостепени суд нашао да је жалба умешача на страни туженог неблаговремена. Према одредби члана 208. ЗПП, умешач је овлашћен да предузима све овлашћене радње у роковима у којима би те радње могла да преузме сама странка, којој се придружио. Отуда је правилно другостепени суд закључио да рок за жалбу за умешача на страни туженог тече од момента када је тужени као странка примио првостепену пресуду.

Како је пуномоћник туженог пресуду примио дана 7.3.1998. године то је задњи дан за подношење жалбе био 15.3.1998. године. Како је то била недеља онда се помера за један дан па је задњи дан био 16.3.1998. године. Пошто је жалба поднета 17.3.1998. године, правилно је одбачена као неблаговремена.

Није основано позивање у ревизији на одредбе ЗПП које се односе на јединствене супарничаре јер у овом спору умешач нема статус јединственог супарничара.

Како ревизија није основана то је одбијена као у изреци.

(Из решења Врховног суда Србије, Прев. 204/99 од 5.8.1999. године).

Потраживања из уговора о трајној пословној сарадњи и кооперантским односима застаревају у општем застарном року

Члан 371. 300

Из образложења:

Из списка произилази да је тужилац тражио исплату износа од 400.145,50 УСА долара у динарској противвредности, са 5% годишње камате пошто је са туженим закључио споразум о трајној пословној сарадњи и удруживању рада и средстава и плана заједничког пословања у 1987. години као и уговор број 172/87 којим је договорено да туженик извози тужиоцеву робу у Ирак а да средства од наплате извезене робе пренесе на рачун произвођача (тужиоца) код његове пословне банке у року од 15 дана од дана наплате од ино купца. Туженик је извезао робу тужиоца и исту наплатио од ино купца али тужиоцу није пренео девизна средства у износу од 400.145,50 долара. Уз тужбу је приложио фактуре а приложио је и уговор број 172/87 - Ирак о извозу робе која је наплаћена од туженог.

Приложио је и друге писмене доказе.

Тужени не спори да је извезену робу наплатио у укупном износу који тужилац потражује тужбом али је навео да нису истините тврдње тужиоца да је износ задржао за себе. Истакао је и приговор застарелости.

Навео је да је преко Југобанке уплаћивао динарску противвредност наплаћених девиза онако како је дозначавана туженом као извознику.

Међу странкама није спорно да је тужени наплатио потраживање које се тужбом тражи на основу извоза у Ирак а ту чињеницу је потврдила Југобанка својим дописом "Н....." од 11.9.1995. године. Међу парничним странкама у току првостепеног поступка је било спорно да ли је динарска противвредност оствареног девизног прилива била дозначена тужиоцу а што је била обавеза туженог. Првостепени суд је преко вештака утврдио да тужени није дозначио остварени девизни прилив у износу од 400.145,50 УСА долара, нити се држао наведених прописа који регулишу платни промет са иностранством односно није обавестио крајњег корисника Предузеће "Н....." као извозника робе о извршеном девизном приливу.

Тужилац је обавештен тек 1995. године и то дописом Југобанке.

Пошто тужени на тужиоцев позив није уплатио припадајући девизни прилив тужиоцу тужилац је поднео тужбу дана 10.4.1996. године за исплату истог.

Првостепени суд је утврдио да је потраживање које је предмет тужбеног захтева наплаћено, што између странака није спорно.

Наплата потраживања била је одлагана споразумом између влада две државе. У складу са тим договором по посебним девизним прописима одвијала се и наплата уз одобрења одлагања по посебним прописима и код Народне банке Југославије.

У вези са тим првостепени суд је оценио да је приговор застарелости туженог неоснован због примене девизних прописа, односно одлагања наплате.

Са тих разлога је усвојио тужбени захтев пошто је утврдио да тужени није дозначио наплаћени износ.

Другостепени суд оцењујући жалбене наводе туженог закључио је да је првостепени суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање које се састоји у следећем: да су странке биле у пословном односу по основу уговора о извозу робе за Ирак број 172/87 од 27.11.1987. године, да је тужилац посредством туженика извезао робу у Ирак у укупној вредности од 2.314.456 УСА долара да од вредности оствареног извоза произвођач робе тужилац није наплатио извоз од 400.145,50 УСА долара, да је неспорно да је тужени овај износ наплатио, а да га није дозначио тужиоцу.

Даље другостепени суд закључује при неспорној чињеници да потраживање тужиоца потиче из реализације уговора о извозу робе из 1987. године а тужба је поднета 10.4.1996. године као и то да је тужени истакао приговор застарелости потраживања што и у жалби истиче по налазу другостепеног суда потраживање тужиоца је застарело на основу одредбе члана 374. ЗОО. Дакле, другостепени суд налази да је првостепени суд у свему правилно утврдио чињенично стање али да је погрешно применио материјално право у погледу приговора застарелости.

Врховни суд налази да је правилан закључак другостепеног суда да је првостепени суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање. Међутим, погрешан је закључак другостепеног суда да је приговор застарелости основан и да је потраживање тужиоца застарело. Наиме, правилно је првостепени суд закључио да се на овај однос имају применити прописи који се тичу наплате девизних потраживања по посебним прописима објављеним у поверљивом Службеном гласнику а којима је вршено одлагање плаћања посебним законима који представљају "Lex specialis" а тичу се доспелости дуга. Ово одлагање плаћања се односи на 24 месеци што је иначе и у уговору између странака предвиђено. Погрешио је другостепени суд када је закључак о застарелости засновао само на чињеници да дуг потиче из уговора из 1987. године па да је потраживање застарело, чиме је погрешно оценио садржину уговора.

Из писмених доказа произилази да је уговор број 172/89 од 27.11.1987. године закључен у оквиру споразума о трајној пословној сарадњи и удруживању рада и средстава и плана заједничког пословања уговарача у 1987. години, и чини његов саставни део. Дакле уговор на који се другостепени суд позива је само један сегмент за 1987. годину самоуправног споразума о трајној пословној сарадњи и удруживању рада и средстава и плана заједничког пословања "Н..... Ниш" као произвођача и РО "Ц...." као извозника којим су предвиђени услови заједничког пословања за 1987. годину. Уговор је приложен уз тужбу и представља писмени доказ чију садржину је другостепени суд погрешно протумачио. Наиме, погрешно другостепени суд закључује да је цитирани уговор уговор из промета робе и услуга. Напротив тај уговор представља саставни део споразума о трајној пословној сарадњи што се види из тачке 5. уговора којим је чак уговорен начин поделе заједничког прихода. Приход из заједничког пословања извоза представља наплаћену реализа-

цију са стимулацијом. Произвођач и извозник су се споразумели у смислу самоуправног споразума о трајној пословној сарадњи и удруживању рада и средстава и плана заједничког пословања да у наплаћеној цени учествују: произвођач са 97% а извозник са 3%. Дакле из овог самоуправног споразума странке су остваривале заједнички приход по коме су и вршиле расподелу по утврђеним мерилима. Имајући у виду садржај уговора број 172/87 произилази да је другостепени суд погрешно оценио садржај уговора када је закључио да се ради о уговору о промету робе и услуга за који потраживања застаревају за три године по члану 374. ЗОО. Из садржаја уговора види се да се ради о уговору о трајној пословној сарадњи из кога странке заједнички остварују приход који расподељују по утврђеним мерилима. Потраживања из таквих уговора о трајној пословној сарадњи и кооперантским односима застаревају у општем року застарелости по одредби члана 371. ЗОО што значи да рок застарелости за ова потраживања износи 10 година.

Како је првостепени суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање а другостепени суд само погрешно применио материјално право у погледу приговора застарелости то је другостепена пресуда преиначена и одбијена жалба туженог.

(Из пресуде Врховног суда Србије, Прев. 121/00 и Пзз. 9/00 од 29.3.2000. године).

Недозвољеност ревизије у поступку признања стране судске одлуке

Члан 101. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља.

Из образложења:

Одредбом члана 400. ЗПП прописано је да странке могу изјавити ревизију и против решења другостепеног суда којим је поступак правоснажно окончан.

У овој правној ствари поступак је окончан пресудом Општинског суда Сједињених Америчких Држава за јужну Општину Њујорк СДА број 96 Цив. 5348 (Псј. од 24.9.1996. године) чије се признање у овом поступку тражи.

Дакле у овом поступку се не доноси поновно мериторна одлука већ се само одлучује о томе да ли су испуњени услови за признање стране судске одлуке. Како се признање стране судске одлуке врши у поступку према одредбама Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља по коме је одредбом члана 101. прописано да се против овог решења може поднети само жалба.

Како посебним прописом у овом поступку није предвиђена могућност за подношење ревизије а како се ради о решењу којим се не одлучује о меритуму већ се само цене услови за признање стране судске одлуке то произилази да ревизија у овом поступку није дозвољена.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 210/99 од 20.10.1999. године).

Купац који је благовремено приговором рекламирао квалитет робе а продавац није по приговору одлучио, задржава право да у поступку наплате тог потраживања тражи снижење цене.

Члан 489. Закона о облигационим односима

Из образложења:

Из списка произилази да су парничне странке биле у пословном односу по основу закљученог уговора о купопродаји 1000 м³ обле грађе Ј/Ц - прве и друге класе по уговору број 754 од 28.9.1996. године с тим што је у име тужиоца уговор потписао Р... Ж... по овлашћењу тужиоца од 5.9.1996. године. Такође су судови утврдили да је тужени грађу преузимао на стоваришту ЈП "Црна Гора шуме" у Берама од кога је тужилац на основу уговора купио 1000 м³ трупца. Даље су утврдили да је тужени потписао отпремнице према којима је преузео укупно 999,97 м³ грађе за коју је сходно наведеном уговору одређена цена по једном метру кубном у износу од 410,00 динара. При томе су доспелост обавезе туженог утврдили према рачуну број 6-0110 који је тужилац доставио Привредном суду у Нишу уз предлог за дозволу извршења дана 3.11.1997. године. Даље из списка произилази да је тужени већ у току реализације уговора односно у току трајања преузимања грађе тужиоцу упутио приговор на квалитет грађе, наводећи да је уговорена грађа прве и друге класе а да расположива грађа на складишту одакле он подиже грађу тек треће класе или нема класу. Такође је тужиоца упознао и са другим проблемима у вези са сортирањем и преузимањем грађе. Ове приговоре тужени је упутио тужиоцу дана 6.11.1996., 8.11.1996. и 28.11.1996. године, и то молећи да се ти проблеми хитно решавају. Поред овога упућено је писмо и пуномоћнику тужиоца господину Ж... Р... који је био упознат са проблемима реализације уговора односно приговором на квалитет.

Даље из списка произилази да је дана 14.12.1996. године између тужиоца кога је заступао Р... Ж... по пуномоћју 5.9.1996. године и туженог закључен анекс уговора којим је регулисано питање неодговарајућег квалитета тако што је тужиоцу умањена цена за 85% по основу некалитета. Такође се из овог анекса види да је на дан 14.12.1996. године када је анекс сачињен тужени још увек није преузео сву количину грађе већ му је остало за преузимање 390 м³ грађе. Дакле анекс је закључен у току реализације уговора.

Тужилац је тврдио да пуномоћник тужиоца није био овлашћен да закључује анекс према овлашћењу од 5.9.1996. године већ да је био само овлашћен за продају 1.000 м³ дрвених трупца. Првостепени суд је закључио да тужени није био овлашћен за пријем приговора на квалитет нити је био овлашћен за закључивање анекса те пошто је утврдио према отпремницама да је тужени подигао 999,97 м³ грађе са стоваришта у Берама обавезао је туженог на исплату износа од 410.000 динара са каматом од 1.11.1996. године. При том је закључио да анекс уговора кога је

закључио пуномоћник тужиоца о умањењу цене због некавалитета нема правну снагу.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда и одбио жалбу туженог.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, тачна је чињеница да је пуномоћник тужиоца имао пуномоћје за продају робе, односно 1000 м³ грађе. Међутим, погрешно је становиште нижестепених судова да тужени нема право на смањење цене иако је благовремено поднео приговоре тужиоцу на квалитет робе. Наиме, тужени је према стању у списама упутио тужиоцу благовремени приговор на квалитет што се види чак и из анекса који је закључен преко пуномоћника у току реализације уговора. У писмима упућеним тужиоцу указао је на проблеме у вези са преузимањем робе у погледу квалитета обзиром да је туженом онемогућено да изврши избор грађе како је то између тужиоца и туженог уговором предвиђено. И сам анекс представља благовремени приговор на квалитет који је упућен пуномоћнику а који је овлашћен да прими приговор али није овлашћен да о њему одлучује.

У таквој ситуацији тужилац је био дужан да одлучи о благовременом приговору туженог на квалитет и да о томе обавести туженог. Како тужилац то није учинио а тужени је благовремено рекламирао некавалитет робе то произилази да тужени задржава права из члана 488. ЗОО којом одредбом је предвиђено да купац може захтевати од продавца да недостатак уклони или да му преда другу ствар без недостатка, да захтева снижење цене или да захтева раскид уговора. Према одредби члана 489. ако купац не добије захтевано испуњење уговора у разумном року задржава право да раскине уговор или да снизи цену. У конкретном случају тужени није тражио раскид уговора али је инсистирао на чињеници да је између пуномоћника тужиоца и туженог уговорено снижење цена и тиме истакао захтев за снижење цене. Чињеница да тужилац није признао анекс уговора којим је његов пуномоћник признао снижење цена туженом нема значаја за одлуку у овом спору. Ово са разлога што је суд био дужан да одлучи о захтеву туженог за снижење цена, а поводом приговора на благовремено уложени квалитет испоручене робе. Дакле када тужилац није хтео да призна анекс уговора којим је његов пуномоћник туженом признао снижење цена онда је суд овлашћен да преко вештака или на други начин утврди који је то стварни износ цене испоручене робе обзиром да је туженом испоручена роба која не одговара квалитету који је уговорен.

Стога ће суд у поновном поступку утврдити колико вреди роба која је испоручена туженом односно који износ снижења цене треба уважити туженом у односу на уговорену цену.

Наиме, према одредби члана 489. ЗОО када купац није добио захтевано испуњење уговора у разумном року задржава право да раскине уговор или да снизи цену.

У конкретном случају како тужилац не признаје анекс уговора којим је његов пуномоћник снижио цену туженом то произилази да тужени задржава право да у овом поступку тражи снижење цена због робе лошијег квалитета у односу на уговорену. Наиме, купац који је благовременим приговором рекламирао квалитет робе а тужилац није по приговору поступио задржава право да у поступку наплате тог потраживања тражи снижење цене по напред наведеној одредби. У поновном поступку суд ће путем вештака или на други начин утврдити квалитет испоручене робе те зависно од тога купцу признати смањену цену у односу на уговорену цену.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 2/00 и Пзз. 5/00 од 1.3.2000. године).

Поморски агент, као пуномоћник бродара не одговара за извршење уговорних обавеза из уговора које закључује у име и за рачун бродара, осим уколико је такву обавезу прихватио уговором.

Члан 683. Закона о поморској и унутрашњој пловидби

Из образложења:

Тужилац потражује возарину од туженог наводећи да је тужени као агент био дужан да наплаћује возарину и исту да дозначује тужиоцу. Тог уговора у списима нема а исти није био дат на увид ни вештацима што се констатује из закључка вештака.

Првостепени суд у образложењу констатује да је између странака постојао уговор закључен дана 17.12.1964. године наводећи да су тим уговором туженом поверени послови генералне поморске агентуре за бродове тужиоца не позивајући се на извор сазнања. Према становишту Врховног суда да би се одлучивало о обавези странака из уговора мора се извршити увид у уговор. Одредбом члана 680. Закона о поморској и унутрашњој пловидби ("Службени лист број 22/77) који је важио у време када је настао дужничко поверилачки однос из кога потиче потраживање тужиоца прописано је: "уговором о пловидбеном агенцијском послу пловидбени агент се обавезује да на основу општег или посебног пуномоћја у име и за рачун налогодаваца обавља пловидбене агенцијске послове а налогодавац да пловидбеном агенту накнади трошкове и плати награду. Даље, одредба члана 682. истог закона прописује да пловидбени агенцијски послови су: послови помагања, посредовања и заступања који се односе на пловидбу и искоришћавање бродова као што су нарочито послови: прихватање и отпрема бродова, закључење уговора о искоришћавању бродова, купопродаја, градња и ремонт бродова, осигурање, попуњавање посаде и старање о посади.

Према одредби члана 683. цитираног закона на основу општег пуномоћја пловидбени агент се обавезује да ће у одређеном или неодређеном времену обављати једну или више врста пловидбених агенцијских послова садржаних у таквом пуно-

моћју (генерални пловидбени агент). У случају сумње о границама општег пуномоћја сматра се да се оно односи на послове прихвата и отпреме бродова.

Како из законом набројаних послова, које агент може да обавља, произилази да о правима и обавезама странака из агенцијског посла мора се судити на основу увида у уговор будући да се њиме одређују границе права и обавеза странака у уговорном односу. Која су то права агента, као пуномоћника из уговора суд није утврдио јер у списима нема уговора и првостепени суд није извршио увид у исти.

Према напред цитираним одредбама закона и природи ових уговора тужени је наступао као пуномоћник тужиоца. Обим пуномоћја одређује се уговором. Уговоре које је тужени закључивао са трећим лицима као пуномоћник, морао је закључивати у име и за рачун тужиоца.

Према природи таквих уговора пуномоћник не одговара за извршење уговорних обавеза које закључује у име тужиоца и за рачун тужиоца. Посебно не одговара за наплату од уговорних страна тужиоца. Међутим, уколико је тужени такву обавезу прихватио уговором онда се о обавези туженог суди на основу обавезе из уговора.

Из налаза вештака Градског завода за вештачење види се да су исти дошли до закључка о обавези туженог на основу чињенице да је тужени испостављао рачуне корисницима бродова. Вештаци нису утврђивали да ли је тужени ту возарину наплатио. Сама чињеница да је тужени као агент испостављао фактуру за коришћење брода не значи да он уместо корисника брода треба да плати возарину. То што корисник брода није платио возарину не ствара обавезу за туженог као пуномоћника осим ако је наплатио возарину или ако је другачије уговорено. Међутим, као што је напред речено све зависи од тога какву је уговорну обавезу преузео тужени.

Како пуномоћник, овде тужени уговоре са унајмителјима бродова закључује у име и за рачун тужиоца, по редовном току ствари тужилац треба да тражи возарину од унајмителја бродова а не од туженог, осим ако другачије није уговорено.

Но како првостепени суд није извршио увид у уговор то произилази да се о правима и обавезама туженог не може судити без увида у уговор из кога произилазе обавезе за парничне странке. Ово са разлога што оваква обавеза не произилази из закона. У закону су наведени послови које пловидбена агенција може обављати али конкретно овлашћење за агенте се одређује уговором, што значи да та права и обавезе могу бити и већа и мања.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 190/99 од 9.2.2000. године).

На рочиште за испитивање потраживања морају бити позвани сви повериоци који су пријавили своје потраживање, стечајни

управник и друга лица која могу пружити податке о постојању и висини пријављених потраживања.

Члан 124. Закона о принудном поравнању стечају и ликвидацији

Из образложења:

Првостепени суд је по овој пријави заказао рочиште од 18.1.1999. године на које је позвао само стечајног управника и излучног повериоца Предузеће “М...ф...” из Љубовије а затим донео побијано решење којим је у потпуности признао излучно право повериоцу “М... ф...”.

Основано се у захтеву за заштиту истиче да је првостепени суд учинио битну повреду из члана 354. став 2. тачка 6. и 8. ЗПП када на рочиште није позвао остале повериоце нити им је пружио могућност да се изјасне о захтеву за излучење све имовине из стечајне масе.

Одредбом члана 124. прописано је да се пријављена потраживања поверилаца испитују на рочишту за испитивање потраживања. На рочишту за преиспитивање потраживања учествују стечајни судија, стечајни управник, повериоци који су пријавили своја потраживања као и друга лица која с обзиром на послове које су обављали код дужника могу да пруже податке о постојању и висини пријавних потраживања. Остали стечајни повериоци нису позвани на рочиште.

Осим тога ни стечајни управник се није изјаснио о потраживању излучног повериоца.

Заправо стечајни управник је само учинио неспорним чињеницу да је непокретна имовина уписана у катастру на име стечајног повериоца. Међутим, то још не значи да је излучни поверилац и власник те имовине јер је морао доказати правни основ за стицање.

Одредбом члана 125. прописано је да је стечајни управник дужан да се о сваком пријављеном потраживању одређено изјасни да ли га признаје или оспорава. Ставом два овог члана прописано је да и повериоци могу оспоравати пријављена потраживања. Такође је прописано ставом три да се пријављено потраживање сматра утврђеним ако га призна стечајни управник и не оспори ни један од поверилаца присутних на рочишту за испитивање потраживања. Ни један од ових услова није испуњен.

Стечајни управник није признао потраживање.

О покретним стварима се у опште није ни изјашњавао.

Остали стечајни повериоци нису ни позвани на рочиште па се нису ни могли изјаснити о потраживању “М.... Ф...”, чиме је учињена битна повреда из члана 354. став 2. тачка 8., што се у захтеву за заштиту законитости основано истиче.

Како су побијана решења донета уз битну поведу иста су укинута и предмет враћен на поновно одлучивање.

(Из решења Врховног суда Србије, Пзз. 13/99 од 22.3.2000. године).

Право на раскид уговора има само страна која је испунила своје уговорне обавезе

Члан 124. Закона о облигационим односима

Из образложења:

Из списка произилази да је тужилац тражио тужбеним захтевом да се одрже на снази уговори парничних странака број 2639 и 2627 од 29.6.1992. године и да се тужена задруга обавезе да тужиоцу преда станове, пословни простор и гараже које су предмет ових уговора а захтев се заснива на чињеници да је тужилац у потпуности исплатио предрачунску цену ових непокретности по поменутих уговорима. Тужена је поставила противтужбени захтев за раскид ових уговора позивајући се на чињеницу да тужилац није уплатио све дотадашње стварне трошкове изградње ових објеката.

Првостепени суд је утврдио следеће чињенично стање: да су парничне странке закључиле поменуте уговоре о међусобним правима и обавезама о заједничкој стамбеној изградњи и то тужилац као сунвеститор а тужени као организатор изградње с тим што је у уговорима утврђена предрачунска цена коју је тужилац био дужан да уплати у означеним роковима, што је он учинио.

Првостепени суд је усвојио тужбени а одбио противтужбени захтев. Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду одбио тужбени а усвојио противтужбени и раскинуо уговоре.

Погрешан је закључак другостепеног суда да су испуњени услови за раскид уговора. Ово са разлога што другостепени суд висину уплате тужиоца ставља у однос само према наново утврђеној предрачунској цени уместо у однос према степеноу изграђености објеката. Према степену изграђености објеката тужилац је уплатио према налазу вештака 87,2% на дан 30.4.1997. године, што значи претежни део цене, што искључује могућност раскида по члану 131. ЗОО.

Наиме, није спорно да је тужилац приликом закључења уговора извршио своју уговорну обавезу и унапред исплатио целу предрачунску вредност уговорених објеката. Према члану 6. и 7. уговора тужени је од тужиоца могао потраживати само разлику до стварне цене изведених радова. Да би другостепени суд имао услова за преиначење односно усвајање противтужбеног захтева за раскид уговора тужени је морао испунити најважнији услов а то је да је сам извршио све своје уговорне обавезе. То подразумева да је извео 100% уговорених радова у уговореном року а да је тужилац одбио да их плати. По одредби члана 124. ЗОО само страна која је извршила своје уговорне обавезе у уговореном року има право на раскид уговора. Међутим, из списка произилази да је тужени извео само 36% уговорених а већ унапред исплаћених радова. У односу на вредност изведених радова тужилац је платио претежни део цене 87,12%. Тужени је имао право да тражи разлику од 87,12% до 100% изведених радова.

Осим тога из списка произилази да се нижестепени судови а пре свега првостепени суд уопште није бавио доцњом туженог нашта се основано у захтеву за заштити законитости и у ревизији указује. Одредбом члана 3. уговора рок за изградњу свих објеката из члана 2. овог уговора утврђен је до 1.5.1993. године и том одредбом је предвиђено да рок из овог става може бити продужен због нередовног финансирања од стране суинвеститора или због више силе. Очигледно да је тужилац уплатом цене унапред омогућио туженом градњу и није крив за продужетак рокова изградње. Ово са разлога што из списка произилази да је до дана истека рока за завршетак градње тужилац стално био у претплати. Чак је био у претплати и на дан 24.1.1994. године, што значи осам месеци после истека рока за завршетак објеката. Очигледно је да више силе није било јер на то у предмету нико не указује. У ситуацији када тужилац није скривео продужење рокова до истека рока за изградњу а да је продужење рока изазвао само тужени произилази да је тужилац био страна верна уговору а да је тужени скривео доцњу. Страна која је у доцњи нема право на разлику у цени, осим ако је доцња оправдана. Суд није утврђивао да ли је доцња туженог оправдана или није оправдана, нашта се у захтеву за заштити законитости основано указује. С тим у вези судови се уопште не баве питањем колико је за насталу разлику у повећању цене градње крив сам тужени, тиме што је изазвао продужетак рокова градње и шта је узрок продужетка рокова градње. Према одредби члана 636. тачка 4. ЗОО страна која је скривила доцњу нема право на разлику у цени.

Право на раскид по члану 124. ЗОО има само страна која је испунила своје уговорне обавезе што се у овом спору не може рећи за тужену задругу, имајући у виду утврђени рок за изградњу.

Како су нижестепени судови спорни однос расправили погрешном применом материјалног права а због кога нису утврдили одлучне чињенице од значаја за овај спор, нити су о правима странака одлучивали у односу на материјално право, конкретно Закон о облигационим односима то су нижестепене пресуде укинуте и враћене на поновно одлучивање.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 13/00 и Пзз. 1/00 од 9.2.2000. године).